

PM - Tillsynsbesök vid avhjälpande

Denna PM kan användas som stöd vid planering av ett tillsynsbesök. I PM:n tas många granskningspunkter upp men den faktiska omfattningen och inriktningen av ett tillsynsbesök ska alltid avgöras av det aktuella avhjälpandets beskaffenhet, omfattning, risknivå och komplexitet. En erfaren tillsynsperson kan ofta skaffa sig en god bild av hur väl verkligheten stämmer med anmälan eller motsvarande med en relativt snabb överblick av ett åtgärdsområde för att sedan göra stickprovskontroller inom några utvalda områden. För en mindre erfaren tillsynsperson kan det finnas en större anledning att bekräfta den övergripande bilden med fler detaljkontroller. Dokumentation av det som kontrolleras är av stor vikt som stöd för minnet vid den fortsatta handläggningen, t.ex. genom foto, video och anteckningar. Om eventuella avvikelser diskuteras på plats och accepteras respektive inte accepteras av myndigheten måste detta dokumenteras tydligt.

Ett avhjälpande innefattar såväl undersökningar som åtgärder. I första hand är det aktuellt med tillsynsbesök vid åtgärder men besök vid undersökning kan också vara värdefullt. Ett besök vid undersökningar och provtagningar ger en bra bakgrund till senare granskning av rapporter, riskbedömning etc. I det fall man har liten kännedom om det aktuella området kan det även vara värdefullt att genomföra ett kortare tillsynsbesök i samband med att anmälan enligt 28 § inkommer. Ett sådant besök blir då en förberedelse för kommande beslut avseende anmälan.

I bilagor till denna PM finns fältanpassade versioner av checklistor med granskningspunkter. I dessa finns utrymme för egna anteckningar vid tillsynsbesök.

Besök vid utredning/undersökning

Bra att ha med:

- Ritningar över t.ex. vatten/avloppsledningar/dagvattenbrunnar/vattentäcker.
- Situationsplan med provtagningsplan.
- Eventuella beslut avseende undersökningen.
- Telefonnummer till aktörer som är berörda av undersökningen.
- Mobiltelefon (med kamera/videokamera), kamera (om bra kamera saknas i mobil), stövlar, varselväst, handskar, ev. egen fältutrustning (PID etc.).

Granskningspunkter:

- Generellt omgivningen, typ av markanvändning, närhet till bostäder/känslig verksamhet, vattendrag/diken/vattentäcker, parkområden etc?
- Överensstämmelse med provtagningsplan?
- Utseende på borrhärnor och marklager?
- Lukt/damning?
- Fältinstrument, används de rätt?
- Provhantering, provförvaring?
- Risk för spridning eller exponering av förorening?
- Hur sker dokumentation av undersökningen?
- Hantering av uppgrävt/upptaget material som är eller misstänks vara förorenat exempelvis:
  - Blir det avfall eller farligt avfall, hur hanteras detta, transport-mottagning etc?

2013-05-02

- Om återfyllnad, läggs material tillbaka i provgrop i rätt ordning så att inte starkt förorenat material hamnar i ytan?

Besök vid åtgärd

Bra att ha med:

- Ritningar över t.ex. vatten/avloppsledning/dagvattenbrunnar/vattentäcker.
- Situationsplan med åtgärdsområde och utredningsresultat.
- Anmälan och beslut avseende anmälan.
- Telefonnummer till aktörer som är berörda av åtgärden.
- Mobiltelefon (med kamera/videokamera), kamera (om bra kamera saknas i mobil), stövlar, varselväst, handskar, ev. egen fältutrustning (PID etc.).

Granskningspunkter:

Omgivningen:

- Gå en egen sväng runt åtgärdsområdet för ett mer allmänt intryck av ordning och reda.
- Avstängsling/skyltning?
- Lukt/damning?
- Buller?
- Vattenutsläpp – t.ex. grumling?
- Generellt omgivningen? Typ av markanvändning, närhet till bostäder eller känslig verksamhet, vattendrag/diken/vattentäcker, parkområden etc?

Första intrycket på åtgärdsområdet:

- Generell överensstämmelse mellan verklighet och anmälan, de beslut som hör till anmälan, eventuella egenkontrollplaner, miljökontrollplaner, masshanteringsplaner och annat? Ser det ut som det borde ungefär?
- Finns det en systematik, struktur och ordning i arbetet överlag?
- Finns det någon ansvarig på plats som har koll på vad som gäller för åtgärden och är de som praktiskt utför åtgärden informerade om väsentliga delar (fråga gärna grävmaskinist etc.)?

Pappersexercis:

- Eventuella tillstånd, behörigheter och ansvarsfördelning - vem är ansvarig på plats och för vad? Finns olika ansvar för t.ex. avgränsningar, miljökontroll mm?
- Egenkontrollplan. Finns det t.ex. nedskrivna och väl kända rutiner för spill/utsläpp/avvikelser (kan kollas genom att fråga någon slumpvis person om de vet vad de ska göra om något händer)? Hur säkerställs att det som har angivits i anmälan och krav i beslut efterlevs?
- Hur sker dokumentation av åtgärden? Hur inmäts saneringsåtgärden, dvs. schakten?

Masshantering:

- Hanteras massor enligt plan/anmälan? Mellanlagring av massor? Tät yta/materialavskiljande skikt?
- Hålls olika typer av massor åtskilda, hur väl, är det tydligt vad som är vad (minimera misstag)? Hur provtas uppgrävda massor och vad avgör att massorna går till en viss mottagningsanläggning?
- Skydd mot nederbörd/vind/damning/luftavgång?

- Utseende på massor jämfört med vad som framgår av utredningen.
- Återfyllnadsmassor, sker det någon kontroll av dessa avseende ursprung och föroreningsinnehåll, på vilket sätt, om externa massor används ser de ut som de borde enligt anmälan/uppgift på plats, finns det dokumentation på externa massor?
- Transportör av massor från åtgärdsområdet, kolla transporttillstånd/transportdokument.
- Vem är mottagare av massor/avfall? Kolla tillstånd.
- Risk för damning/luftavgång från transporter, försiktighetsåtgärder för att hindra detta (täckning/vattning etc.)?
- Behov av tvätt av transportfordon/maskiner/däck etc., hur sker detta, hur tas tvättvatten om hand?
- Hantering av ”annat material” t.ex. skrot, träbitar, betongfundament. Hanteras det som avfall direkt eller tvättas/skrapas det rent först? Är materialet förorenat?
- Sker flytt av massor från rent till smutsigt (undvika kontaminering av rena massor)?

Schakten:

- Lukt/damning?
- Fältinstrument, används de rätt?
- Avgränsningar sker de med GPS, manuellt? Gräver man och tar prover på rätt plats?
- Hur sker uttag av prov i schaktbotten och i schaktväggarna - samlingsprov, stickprov eller fältanalyser?
- Hur sker inmätningar av ev. kvarlämnad förorening? Hur markeras gräns mellan rena och förorenade massor?
- Ser jordlagren ut som de beskrivs i utredning/anmälan, täta lager, finns det sprickor i dessa? Rötter? (ev föroreningsspridning via kanaler)
- Tvätt/rengöring av maskiner/utrustning, hantering tvättvatten?
- Länsvattenhantering, utseende/luft/mängd?
- Om muddring, hur sker avvattning, rening av vattnet etc?
- Försiktighetsåtgärder mot grumling/spridning av förorenat sediment i vatten?

Vattenrening:

- Rening och hantering av länsvatten t.ex. filter, dammar respektive t.ex. återinfiltration/utsläpp till recipient/dagvattennät?
- Rening av vatten som åtgärd, reningsanläggning, driftsäkerhet, dokumentation av drift/underhåll?
- Hantering av vatten efter rening t.ex. återinfiltration/utsläpp till recipient/dagvattennät/avfall?
- Avfall från vattenrening, vattenhantering?

Övrigt:

- Hantering av kemikalier (t.ex. behandlingskemikalier)?
- Hantering av drivmedel, vid tankning/lagring/avfall/spill etc?
- Avvikelser från anmälan t.ex. ändrade åtgärdsområden/åtgärdsområden?

Bilaga 1 Tillsynsbesök vid utredning/undersökning

Behöver jag ha med?

- Ritningar över t.ex. vatten/avloppsledningar/dagvattenbrunnar/vattentäcker.
- Situationsplan med provtagningsplan.
- Eventuella beslut avseende undersökningen.
- Telefonnummer till aktörer som är berörda av undersökningen.
- Mobiltelefon, kamera, stövlar, varselväst, handskar, ev. egen fältutrustning (PID etc.).

Tillsynsbesöket:

Fastighet/område: _____

Handläggare/inspektör: _____

Datum: _____

Granskningspunkter

- Generellt omgivningen, typ av markanvändning, närhet till bostäder/känslig verksamhet, vattendrag/diken/vattentäcker, parkområden etc?
- Överensstämmelse med provtagningsplan?
- Utseende på borrhävar/marklager?
- Lukt/damning?
- Fältinstrument, används de rätt?
- Provhandling, provförvaring?
- Risk för spridning av förorening?
- Hur sker dokumentation av undersökningen?
- Hantering av uppgrävt/upptaget material som är eller misstänks vara förorenat exempelvis:
  - Blir det avfall eller farligt avfall, hur hanteras detta, transport-mottagning etc?
  - Om återfyllnad, läggs material tillbaka i provgrop i rätt ordning så att inte starkt förorenat material hamnar i ytan?

Egna anteckningar

Bilaga 2 Tillsynsbesök vid åtgärd

Behöver jag ha med?

- Ritningar över t.ex. vatten/avloppsledningar/dagvattenbrunnar/vattentäcker.
- Situationsplan med åtgärdsområde och utredningsresultat.
- Anmälan och beslut avseende anmälan.
- Telefonnummer till aktörer som är berörda av åtgärden.
- Mobiltelefon, kamera, stövlar, varselväst, handskar, ev. egen fältutrustning (PID etc.).

Tillsynsbesöket:

Fastighet/område: _____

Handläggare/inspektör: _____

Datum: _____

Granskningspunkter

Omgivningen:

- Gå en egen sväng runt åtgärdsområdet för ett allmänt intryck av ordning och reda.
- Avstängsling/skyltning?
- Lukt/damning?
- Buller?
- Vattenutsläpp – t.ex. grumling?
- Generellt omgivningen? Typ av markanvändning, närhet till bostäder eller känslig verksamhet, vattendrag/diken/vattentäcker, parkområden etc?

Egna anteckningar om omgivningen:

Första intrycket på åtgärdsområdet:

- Generell överensstämmelse mellan verklighet och anmälan, de beslut som hör till anmälan, eventuella egenkontrollplaner, miljökontrollplaner, masshanteringsplaner och annat? Ser det ut som det borde ungefär?
- Finns det en systematik, struktur och ordning i arbetet överlag?
- Finns det någon ansvarig på plats som har koll på vad som gäller för åtgärden och är de som praktiskt utför åtgärden informerade om väsentliga delar (fråga gärna grävmaskinist etc.)?

Egna anteckningar om första intrycket på åtgärdsområdet:

Pappersexercis:

- Eventuella tillstånd, behörigheter och ansvarsfördelning - vem är ansvarig på plats och för vad? Finns olika ansvar för t.ex. avgränsningar, miljökontroll mm?
- Egenkontrollplan. Finns det t.ex. nedskrivna och väl kända rutiner för spill/utsläpp/avvikelser (kan kollas genom att fråga någon slumpvis person om de vet vad de ska göra om något händer)? Hur säkerställs att det som har angivits i anmälan och krav i beslut efterlevs?
- Hur sker dokumentation av åtgärden? Hur inmätts saneringsåtgärden, dvs. schakten?

Egna anteckningar om pappersexercis:

Masshantering:

- Hanteras massor enligt plan/anmälan? Mellanlagring av massor? Tät yta/materialavskiljande skikt?
- Hålls olika typer av massor åtskilda, hur väl, är det tydligt vad som är vad (minimera misstag)? Hur provtas uppgrävda massor och vad avgör att massorna går till en viss mottagningsanläggning?
- Skydd mot nederbörd/vind/damning/luftavgång?
- Utseende på massor jämfört med vad som framgår av utredningen.
- Återfyllnadsmassor, sker det någon kontroll av dessa avseende ursprung och föroreningsinnehåll, på vilket sätt, om externa massor används ser de ut som de borde enligt anmälan/uppgift på plats, finns det dokumentation på externa massor?
- Transportör av massor från åtgärdsområdet, kolla transporttillstånd/transportdokument.
- Vem är mottagare av massor/avfall? Kolla tillstånd.
- Risk för damning/luftavgång från transporter, försiktighetsåtgärder för att hindra detta (täckning/vattning etc.)?

2013-05-02

- Behov av tvätt av transportfordon/maskiner/däck etc., hur sker detta, hur tas tvättvatten om hand?
- Hantering av ”annat material” t.ex. skrot, träbitar, betongfundament. Hanteras det som avfall direkt eller tvättas/skrapas det rent först? Är materialet förorenat?
- Sker flytt av massor från rent till smutsigt (undvika kontaminering av rena massor)?

Egna anteckningar om masshantering:

Schakten:

- Lukt/damning?
- Fältinstrument, används de rätt?
- Avgränsningar sker de med GPS, manuellt? Gräver man och tar prover på rätt plats?
- Hur sker uttag av prov i schaktbotten och i schaktväggarna - samlingsprov, stickprov eller fältanalyser?
- Hur sker inmätningar av ev. kvarlämnad förorening? Hur markeras gräns mellan rena och förorenade massor?
- Ser jordlagren ut som de beskrivs i utredning/anmälan, täta lager, finns det sprickor i dessa? Rötter? (ev. föroreningsspridning via kanaler)
- Tvätt/rengöring av maskiner/utrustning, hantering tvättvatten?
- Länsvattenhantering, utseende/lukt/mängd?
- Om muddring, hur sker avvattning, rening av vattnet etc?
- Försiktighetsåtgärder mot grumling/spridning av förorenat sediment i vatten?

Egna anteckningar om schakten:

2013-05-02

Vattenrening:

- Rening och hantering avlänsvatten t.ex. filter, dammar respektive återinfiltration/utsläpp till recipient/dagvattennät?
- Rening av vatten som åtgärd, reningsanläggning, driftsäkerhet, dokumentation av drift/underhåll?
- Hantering av vatten efter rening t.ex. återinfiltration/utsläpp till recipient/dagvattennät/avfall?
- Avfall från vattenrening, vattenhantering?

Egna anteckningar om vattenrening:

Övrigt:

- Hantering av kemikalier (t.ex. behandlingskemikalier)?
- Hantering av drivmedel, vid tankning/lagring/avfall/spill etc?
- Avvikelser från anmälan t.ex. ändrade åtgärdsområden/åtgärdsområden?

Egna anteckningar om övrigt: